

MELKWEG 2020

Deelnemers Melkweg 2020 bereiden zich voor op tijdperk zonder quotum

Voorsorteren op 2015

Ruim vier ton leasen, quotum verkopen of nu nog quotum kopen. Als het gaat over quotum, denken en handelen de zes deelnemers aan het project Melkweg 2020 heel verschillend.

Wat zijn hun beweegredenen? Veeteelt maakte een inventarisatie.

tekst Inge van Drie

Volg zes melkveehouders op Melkweg2020.nl

In het project Melkweg 2020, dat half juli van start is gegaan, volgen CRV, Accovm en Veeteelt zes melkveehouders bij het maken van hun keuzes voor de toekomst. Op de website Melkweg2020.nl

zijn de bedrijfseconomische kengetallen, filmpjes en blogs van de zes deelnemers te vinden. Via Twitter houden de deelnemers iedereen op de hoogte van hun dagelijkse bezigheden. Via Melkweg2020.nl

of Veeteeltforum is het mogelijk om met de veehouders van gedachten te wisselen over de te varen koers.

Volg de zes veehouders op: www.melkweg2020.nl

Qotum blijft in trek. De afgelopen zes maanden vonden er bijna 800 transacties van leasemelk plaats. Dat is een toename van zestien procent, zo blijkt uit de meest recente cijfers van Productschap Zuivel. Ook de interesse voor kopen blijft hoog. In de laatste zes maanden ging het om 1677 transacties van gemiddeld ruim 50.000 kg melk.

Ad-hocbeslissingen

Ook de meeste Melkweg 2020-deelnemers zitten niet stil als het om quotum gaat. Zo groeide het koppel koeien van Klaas en Martine Schoone uit Lelystad afgelopen zomer fors. Ze verkochten elf koeien, maar kochten er ook veertig koeien bij. 'We molken iets onder het quotum, maar ik verwacht dat we er straks 80.000 à 100.000 kg overheen melken', vertelt Klaas Schoone. De melkveehouder schuift de beslissing over aankopen of leasen van quotum nog even voor zich uit. 'We kijken het nog even aan tot eind dit jaar of begin volgend jaar. Dan kunnen we beter inschatten hoeveel quotum we nodig hebben. Voor hetzelfde geld hebben de koeien over twee maanden een dipje en zakt de productie een paar liter per dag. Bij 120 koeien heb je het dan wel over een behoorlijke hoeveelheid melk.'

Schoone is er nog niet uit of hij straks melk gaat kopen of melk gaat leasen. 'Wij zijn van de ad-hocbeslissingen. We houden de markt goed in de gaten. Het wordt straks gewoon een rekensommetje.'

In het verleden heeft Schoone altijd gekozen voor het kopen van quotum. In minder dan tien jaar tijd groeide het quotum van 5,5 ton naar de huidige 9,6 ton. 'De afweging bij kopen was vooral dat het structureel was. Ik wist zeker dat

ik meer koeien wilde en zou blijven melken.'

Voor Jan-Teade Kooistra uit Eagum is uitbreiden in quotum momenteel niet aan de orde. In zijn stal, waarin hij een quotum van ruim een miljoen kilo vol melkt, passen simpelweg niet meer koeien. Wel staat het bouwen van een nieuwe stal hoog op het prioriteitenlijstje van de Friese melkveehouder. In die nieuwe stal wil Kooistra meer koeien gaan melken. Over de uitbreiding van zijn productierechten maakt hij zich nu nog geen zorgen. 'De stal is op zijn vroegst eind 2012 klaar. Op dat moment neem ik wel een beslissing over quotumuitbreiding. Het voordeel is dat we steeds dichterbij 2015 komen. Als de stal af is, duurt het nog maar twee tot tweeënhalf jaar voor het zover is. Dan is gemakkelijker te bekijken of het slim is om quotum te kopen of te leasen. Eén ding is zeker: je valt je er dan geen buil meer aan.'

'Quotumprijs gaat zakken'

Kooistra is ervan overtuigd dat de quotumprijs ook flink gedaald is als de stal af is. 'De quotumprijs is nu al drie jaar hetzelfde door een hoge melkprijs en veehouders die uitbreiden omdat ze graag hun stal vol willen hebben. Maar dat blijft niet zo, de quotumprijs gaat gewoon een keer zakken. Wat dat betreft kunnen stoppende boeren nu grotere fouten maken dan melkende boeren. Nu zit de quotumprijs nog op 17 cent per procent vet, het zou me verbazen als de quotumprijs volgend jaar nog boven de 14 cent per procent vet uitkomt.'

De familie Vanderheijden uit Epen leaset juist een groot deel van het totale melkquotum. 'We verwachten dit jaar 1,2 miljoen kilo te produceren. We hebben zelf 7,5 ton quotum. De rest, dat is ruim

vier ton, leasen we', geeft Jos Vanderheijden aan. De Limburgse melkveehouders bouwden in 2009 een nieuwe stal voor 147 koeien. 'Al voordat de stal af was, kwamen we tot de conclusie dat we meer koeien moesten melken om aan onze betalingen te kunnen voldoen. Toen hebben we vrijwel meteen melk geleased en koeien aangekocht. In totaal neemt de schuldenlast misschien wel toe, maar per kilogram melk daalt die juist.'

Quotum kopen was voor de melkveehouders geen optie, geeft Jos Vanderheijden aan. 'Dan wisten we zeker dat we voor de komende vijf jaar vast zouden zitten aan een hoge kostprijs. Door te kiezen voor leasen hebben we meer flexibiliteit. Het blijft natuurlijk wel spannend of we voldoende ruimte op de lopende rekening houden om te kunnen blijven leasen. Als het lukt en de leasekosten in 2015 wegvallen, kunnen we dan goed vooruit.'

De hoge financieringslasten hebben ook voordelen, merkt Vanderheijden op. 'We boeren scherper en letten beter op waar nog wat te halen is. Dat komt de resultaten ten goede.'

Door te leasen hopen de melkveehouders ook een voorsprong te hebben in 2015. 'We merken dat het melken van een groot koppel koeien een ander management vraagt. Je hebt er tijd voor nodig om dat te leren. Door melk te leasen – en dus een groter koppel koeien te houden – hopen we dat sneller in de vingers te hebben. Dat geeft ons in 2015 een voorsprong.'

Kopen of leasen

Ook Jos Brands uit Lemiers leaset elk jaar een flinke hoeveelheid melk bij. Afgelopen jaar was dat 170.000 kg. In totaal produceerden de biologisch gehou-

Andries-Jan de Boer: 'Veehouders zijn bang voor stilstand'

Wat is het rendement van groeien? Andries-Jan de Boer, senior agrarisch adviseur bij Accon avm, bekeek voor de zes deelnemers van Melkweg 2020 hoeveel een ton extra quotum zou opleveren. De resultaten? 'Voor de meeste bedrijven is het uitbreiden in quotum bedrijfseconomisch niet interessant. Op papier zou alleen Kooistra er geld aan overhouden: zo'n 6400 euro. Simpel gereedeneerd is dan het advies voor de rest: koop geen quotum meer.'

De Boer wijst er echter op dat behalve rationale motieven vaak ook emotionele afwegingen een rol spelen. 'Uitbreiden in quotum hangt samen met de verwachting van een ondernemer. Het quotum is ooit ingevoerd op basis van een historische productie, net als de toeslagrechten. Dat zit bij veehouders nog tussen de oren. Veehouders met een groeistrategie zijn daarom bang voor stilstand en breiden liever geleidelijk uit. In de visie van LTO komt er ge-

woon een streep door het quotum en wordt de toekomstige productie bepaald op basis van dan geldende factoren. Nu extra quotum kopen is in dat licht zinloos. Een ondernemer krijgt er echter geen beleidsgarantie bij.' Quotum kopen is volgens De Boer niet meer hét issue voor veehouders. 'Wel of niet, het is nu een relatief onbelangrijke factor in het slagen of falen van een investeringsplan. De toekomstige milieukosten zijn des te belangrijker.'

den koeien acht ton melk. 'Leasen levert minder risico op dan kopen', stelt Jos Brands. 'Als er nu een keer een koe uitvalt, is dat financieel geen ramp en van probleemkoeien neem ik sneller afscheid. Als je quotum hebt gekocht, is dat anders. Dan is het zonde als het quotum niet vol komt.'

Financieel is er volgens Brands niet zoveel verschil tussen kopen of leasen. 'Als ik quotum koop, weet ik alleen zeker dat ik het geld kwijt ben. Met leasen hoop ik dat het nog iets opbrengt.'

Net als de familie Vanderheijden breidde ook Brands het aantal koeien uit na het bouwen van een nieuwe stal. 'Ik had er ook voor kunnen kiezen om pas te groeien na 2015, maar ik wil graag groeien met eigen aanfok. Je hebt niet van de ene op de andere dag een flink aantal extra koeien. Het melken van die extra koeien levert nu niks op, maar het kost ook weinig.'

Dat het verschil in financiële lasten tussen leasen of kopen momenteel niet zo groot is, beaamt Andries-Jan de Boer, senior agrarisch adviseur bij Accon avm. De Boer maakt dat duidelijk aan de hand van de berekening in tabel 1. 'Als je uitgaat van een leaseprijs van 4,5 cent per procent vet ben je voor leasen per 100 kg melk in vier jaar tijd ruim 77 euro kwijt. Als je uitgaat van aflossen in vier jaar tijd en een rentepercentage van vier pro-

cent, ben je in het geval van kopen in vier jaar tijd ruim 78 euro kwijt. Eigenlijk is kopen niets anders dan vier jaar vooruit leasen, zonder kans op dalen en pieken in de leaseprijs.'

Verliezen creëren

Een van de deelnemers aan Melkweg 2020 die serieus overweegt quotum te kopen is de familie Boenink. 'Het duurt nog vier jaar tot 2015. Het is de vraag of het goed is om in die tijd niets te doen', vertelt Gerard Boenink. 'Een ton quotum per jaar aankopen vind ik te veel. Dat kunnen we qua aanwas van jongvee niet aan. Maar we gaan serieus bekijken of een portie van 50.000 kg melk per jaar haalbaar is.'

De melkveehouder uit Harreveld noemt verschillende redenen om eventueel over te gaan tot quotumaankoop. 'Ten eerste zouden we daardoor in 2015 voldoende vee hebben. Je weet nooit wat er straks gebeurt en of er een ander systeem van rechten komt. Misschien wordt mest straks wel de beperkende factor.' Ook het wegvallen van een groot deel van de afschrijvingen na 2015 noemt Boenink als argument. 'Na 2015 valt de afschrijving voor quotum weg. Op onroerend goed kun je nu al minder afschrijven, omdat de WOZ-waarde inmiddels bepalend is voor de afschrijving. Na 2015 wordt het fiscaal belastbaar inko-

men daardoor fors hoger. Door nu quotum te kopen en dat snel af te schrijven, creëren we verrekenbare verliezen. Die verliezen kunnen we vooruitschuiven, zodat we na 2015 minder belasting hoeven te betalen.'

Bovendien zorgt het extra quotum voor een grotere cashflow, geeft Boenink aan. 'We willen extra betalingsruimte. Daar zorgen we voor door extra quotum te kopen en de aflossingen langzamer te doen dan vier jaar. Binnen onze totale financiering past dat prima.'

Beter zicht op rendement

Kopen, leasen, niks doen. Bouke Durk en Berend Jan Wilms uit Schoonebeek kozen nog een andere optie. Ruim drie jaar geleden verkochten ze hun quotum en tachtig hectare grond en verhuurden ze hun ligboxenstal aan een collega. 'We hadden 114 hectare grond op meer dan 25 percelen. Dat zorgde voor hoge bewerkingskosten. Toen de melkprijs in 2007 ook naar beneden ging, kwam het rendement op ons bedrijf onder druk. Met de verkoop en de verhuur proberen we nu onze vaste lasten versneld omlaag te krijgen om in 2015 beter zicht te hebben op rendement.'

De Drentse broers hebben er geen moeite mee om – in ieder geval tijdelijk – geen koeien te melken. 'Verkopen bood ons meer perspectief. Het is net hoe je er zelf in zit. Wij zien boeren niet als een manier van leven. Er moet wel wat verdiend worden en niet alleen door nog harder te werken.'

Nu is het tweetal bezig met het ontwikkelen van de Koelanderij, een grootschalig melkveebedrijf met duizend koeien in een parkachtig landschap. Burgers denken mee over de opzet. 'Dat is een leuk aspect van ondernemerschap. Van een bedreiging maken we nu een kans. Met dit project werken we aan vernieuwing en een beter rendement.'

Tabel 1 – Totale kosten kopen of leasen tot en met 2015 (euro/100 kg melk),
uitgangspunten: vetreferentie 4,3%, quotumprijs 17 euro/procent vet

jaar	2012	2013	2014	2015	totaal
leasen					
leaseprijs (per % vet)	4,5	4,5	4,5	4,5	
kosten	19,4	19,4	19,4	19,4	77,4
kopen					
aflossing (in vier jaar)	18,3	18,3	18,3	18,3	73,1
rente (4%)	2,56	1,60	0,96	0,32	5,44
kosten (per 100 kg melk)					78,5